

Sygn. akt I USK 173/21

POSTANOWIENIE

Dnia 8 czerwca 2021 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Zbigniew Korzeniowski

w sprawie z odwołania A.K.
przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych [...] Oddziałowi w Ł.
o zasiłek macierzyński,
po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Pracy i Ubezpieczeń
Społecznych w dniu 8 czerwca 2021 r.,
skargi kasacyjnej organu rentowego od wyroku Sądu Okręgowego - Sądu Pracy
i Ubezpieczeń Społecznych w Ł.
z dnia 3 marca 2020 r., sygn. akt VIII Ua (...),

- 1. odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania,**
- 2. zasądza od Zakładu Ubezpieczeń Społecznych [...] Oddział w Ł. na rzecz A.K. 240 zł tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego w postępowaniu kasacyjnym.**

UZASADNIENIE

Sąd Okręgowy w Ł. wyrokiem z 3 marca 2020 r. oddalił apelację pozwanego Zakładu Ubezpieczeń Społecznych [...] Oddział w Ł. od wyroku Sądu Rejonowego w Ł. z 4 października 2019 r., który zmienił decyzję pozwanego z 3 lipca 2019 r. i przyznał A.K. prawo do zasiłku macierzyńskiego za okres od 26 kwietnia 2019 r. do 23 kwietnia 2020 r.

Pozwany wniósł o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania, „ponieważ: - (art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c.): jest ona oczywiście uzasadniona, ewentualnie: -

(art. 398⁹ § 1 pkt 2 k.p.c.): w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne polegające na odpowiedzi na pytanie:

- czy udzielenie przez organ rentowy stronie błędnej informacji może skutkować nabyciem przez stronę prawa do świadczenia, do którego ze względu na zastosowanie się do błędnego pouczenia strona nie nabyła prawa, czy też ze względu na bezwzględnie obowiązujący charakter przepisów prawa z zakresu ubezpieczeń społecznych strona nie nabędzie prawa do świadczenia, a naprawienia szkody będzie mogła dochodzić na podstawie przepisów prawa cywilnego dotyczących odpowiedzialności deliktowej?

- czy przyjmując, że błędne pouczenie strony może skutkować nabyciem prawa do świadczenia, do którego ze względu na działanie organu rentowego strona nie nabyła uprawnień musi mieć miejsce w toku postępowania zakończonego wydaniem zaskarżonej decyzji, czy też może nastąpić w jakimkolwiek momencie, w tym również przed wszczęciem postępowania?

- czy jeżeli strona twierdzi, że nie spełnia warunków do uzyskania prawa do świadczenia ze względu na błędne informacje uzyskane od pracowników ZUS, to rozkład ciężaru dowodu, o którym mowa w art. 6 k.c. wymaga, aby to strona udowodniła po pierwsze sam fakt uzyskania informacji, a po drugie uzyskanie informacji błędnej, czy też to ZUS powinien udowodnić, że informacje udzielone stronie były prawidłowe?”.

W odpowiedzi wnioskodawczyni wniosła od nieprzyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania i zasądzenie kosztów postępowania kasacyjnego.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Wniosek o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania nie przedstawia zasadnej podstawy przedsądu i dlatego nie został uwzględniony.

Skarżący nie wykazuje, że skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona. Zgłoszona hasłowo podstawa przedsądu z art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c. nie ma swojego osadzenia w uzasadnieniu wniosku. Na etapie przedsądu nie ocenia się zarzutów podstaw kasacyjnych (art. 398³ § 1 pkt 1 i 2 k.p.c.), gdyż stanowią odrębną część skargi kasacyjnej i podlegają rozpoznaniu dopiero po przyjęciu skargi do

rozpoznania. Podstawy kasacyjne nie zastępują więc podstawy przedsądu ani brakującego jej uzasadnienia. Odnosi się to również do szczególnej podstawy przedsądu z art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c., co oznacza, że skarżący we wniosku powinien samodzielnie, czyli odrębnie od podstaw kasacyjnych wskazać i wykazać naruszenie prawa, które bez wątpliwości prowadzi do stwierdzenia, że objęty skargą wyrok jest oczywiście wadliwy. Brak jest tego we wniosku.

Nie spełnia się również „istotne zagadnienie prawne” (zapewne jedynie omyłkowo wskazano tu na art. 398⁹ § 1 pkt 2 k.p.c.). W art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c., chodzi o istotne zagadnienie prawne, które występuje w sprawie. Ma zatem dotyczyć problemu uniwersalnego, a jednocześnie związanego ze sprawą. Ma być przy tym istotne. Ta ostatnia cecha dotyczy sedna, bowiem wymaga, aby zagadnienie wskazywało na problem jurydyczny, czyli jasno określony, osadzony w regulacji prawnej i odpowiednio opracowany. Dopiero wtedy otwiera się ocena, czy istotne zagadnienie prawne ma taką rangę i czy „występuje” w sprawie. Czym innym są bowiem kwestie, które zgłaszane są tylko jako istotne zagadnienie prawne, bowiem bardzo ogólnie rozpoczynają i kończą zagadnienie, nie pozwalając nawet na uchwycenie sedna (rangi) problemu. Szersze i wymagane opracowanie uzasadnienia zgłaszanego problemu (zagadnienia) pozwalałoby uchwycić, czy istotne zagadnienie prawne rzeczywiście występuje, czy też tylko dotyczy samej wykładni lub stosowania prawa. Sama wykładnia prawa nie składa się na istotne zagadnienie prawne (*a contrario* art. 398⁹ § 1 pkt 2 k.p.c.). Również kwestia stosowania sprawa nie składa się na istotne zagadnienie prawne (por. art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c.), zwłaszcza gdy ma ją poprzedzać wykładnia silnie uwarunkowana sytuacją w indywidualnej (danej) sprawie.

Innymi słowy negatywna ocena zgłoszonego zagadnienia prawnego wynika z tego, że jest zbyt abstrakcyjne i lakoniczne. W takiej sytuacji odpowiedź mogłaby być również podobna, co byłoby wbrew roli istotnego zagadnienia prawnego, którą ma na uwadze art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c. Zwłaszcza, że zgłoszone zagadnienie prawne rozkłada się na trzy pytania (zagadnienia). Rola Sądu Najwyższego nie może być w takiej sytuacji zredukowana do udzielania odpowiedzi na ogólnie zgłaszane wątpliwości w sytuacji, gdy skarżący wpierw sam nie próbuje udzielić odpowiedzi na sformułowane pytania. W przeciwnym razie funkcja przedsądu nie

będzie miała granic i postępowanie kasacyjne będzie kolejną (powszechną) instancją.

Pozytywnej odpowiedzi na pierwsze pytanie udzielił Sąd powszechny w tej sprawie. Nie oznacza to, że w ujęciu generalnym zawsze uprawniona jest odpowiedź pozytywna albo przeciwnie odpowiedź negatywna. Oczywiście też jest, że przedmiotem sporu nie była cywilna odpowiedzialność odszkodowawcza (deliktowa), zatem ta część pytania jest nieuprawniona, bo wykracza poza osądzoną sprawę (decyzję).

Błędna informacja może być elementem stanu faktycznego powództwa (odwołania od decyzji organu rentowego) – art. 187 k.p.c. Sąd powszechny ustalił udzielenie błędnej informacji przez organ rentowy. Ustalenie to miało znaczenie w ocenie prawa do zasiłku macierzyńskiego. Przyczyną odwieszenia działalności gospodarczej nie było dalsze jej prowadzenie, lecz w istocie powrót do ubezpieczenia dla zapewnienia świadczenia w związku z przyjęciem dziecka na wychowanie. Wyrok oparto na określonej przyczynowości i zależności działań wnioskodawczyni od informacji pozwanego. Na etapie przedsądu nie ocenia się wyroku w indywidualnej sprawie (jak wskazano podstawa przedsądu z art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c. nie ma uzasadnienia). W jego świetle oraz wobec ogólnej treści zagadnienia uprawnione jest stwierdzenie, iż zgłoszone zagadnienie nie wykracza poza ocenę wykładni i stosowania prawa. W aspekcie dalszego pytania sprawa jest również zamknięta, gdyż nie ma problemu ciężaru dowodu, jako że ubezpieczona udowodniła udzielenie jej błędnej informacji przez organ rentowy (art. 6 k.c.).

Z tych motywów orzeczono jak w sentencji (art. 398⁹ § 2 k.p.c.).

O kosztach orzeczono na podstawie § 10 ust. 4 pkt 2 rozporządzenia z 22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych.